

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Наглядової ради
АТ «Укрексімбанк»
від «28» лютого 2025 року
протокол №4

**Положення про внутрішній аудит Акціонерного товариства
«Державний експортно-імпортний банк України»
(оновлена редакція)**

ЗМІСТ

1.	Визначення	3
2.	Загальні положення	5
3.	Мандат внутрішнього аудиту	5
4.	Статус і підпорядкування підрозділу внутрішнього аудиту та підпорядкування його керівника	7
5.	Функції підрозділу внутрішнього аудиту	7
6.	Повноваження працівників підрозділу внутрішнього аудиту	7
7.	Принципи діяльності підрозділу внутрішнього аудиту відповідно до Глобальних Стандартів Внутрішнього Аудиту	8
8.	Організаційна структура підрозділу внутрішнього аудиту	10
9.	Права, обов'язки та відповідальність керівника та співробітників підрозділу внутрішнього аудиту	11
10.	Обмеження щодо призначення на посади в підрозділ внутрішнього аудиту	15
11.	Обмеження в діяльності працівників підрозділу внутрішнього аудиту	15
12.	Конфлікт інтересів та загрози об'єктивності та незалежності	16
13.	Вимоги до Програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту та періодичного інформування щодо її виконання Комітету з питань аудиту та Наглядової ради Банку	16
14.	Порядок взаємодії, обміну інформацією між підрозділом внутрішнього аудиту та структурними підрозділами Банку, органами управління Банку	17
15.	Вимоги до проведення ротації внутрішніх аудиторів	17
16.	Умови залучення спеціалістів Банку для виконання окремих завдань	17
17.	Умови залучення підрозділу внутрішнього аудиту для надання консультативних послуг з визначенням характеру таких послуг або виконання інших спеціальних завдань	18
18.	Вимоги до взаємодії підрозділу внутрішнього аудиту із зовнішнім аудитором та органами державної влади й управління, у тому числі Національним банком, які в межах компетенції здійснюють нагляд за діяльністю Банку	18
19.	Матеріально-технічне забезпечення діяльності підрозділу внутрішнього аудиту	19
20.	Загальні вимоги до ризик-орієнтовного планування аудиторських перевірок та річного плану проведення аудиторських перевірок	19
21.	Основні вимоги до робочої документації та порядок надання доступу до робочих документів аудиторських завдань. Архівація робочих документів	20
22.	Вибіркова перевірка. Аудиторська вибірка	21
23.	Вимоги до оформлення результатів аудиторських перевірок. Аудиторський звіт	21
24.	Вимоги до проведення моніторингу виконання рекомендацій, що надавалися за результатами виконаних завдань	22
25.	Порядок доведення результатів аудиторських перевірок до Наглядової ради Банку, Комітету з питань аудиту та Правління Банку. Процес ескалації	22
26.	Звітування про прийняття ризику	22
27.	Загальні вимоги до об'єктів аудиту та їх керівників під час виконання внутрішніми аудиторами своїх функцій та обов'язків, у тому числі під час планування та проведення аудиторських перевірок і інших аудиторських і консультаційних завдань	22
28.	Обмеження щодо отримання подарунків внутрішніми аудиторами та особами, що приймають участь в аудиторських перевірках у структурних підрозділах Головного банку, філіях, представництвах	23
29.	Особливості роботи підрозділу внутрішнього аудиту під час запровадження військового стану або в інших ситуаціях, що вимагають соціальних обмежень та дистанційної роботи	24
30.	Покладання на роботу зовнішніх надавачів послуг	24
31.	Комунікація з зацікавленими сторонами	25

1. Визначення

№	Скорочення	Опис
1	Аудиторська перевірка, аудит, аудиторське завдання	Комплекс експертно-аналітичних, оціночних, перевірочних та інших форм заходів, спрямованих на забезпечення діяльності Банку, пов'язаної з ухваленням їх відповідними органами управлінських рішень та виконанням функцій відповідно до нормативно-правових, розпорядчих, інших актів і внутрішніх документів, з метою проведення незалежної оцінки процесів корпоративного управління, управління ризиками і контролю в Банку та надання рекомендацій щодо вдосконалення системи внутрішнього контролю та мінімізації виявлених ризиків
2	Аудиторська вибірка, вибіркового метод перевірки	Це застосування аудиторських процедур до менш ніж до всіх елементів в межах одного типу операцій або залишків на рахунках, та інших об'єктів, що підлягають тестуванню під час аудиторської перевірки. Вибірковий метод надає внутрішньому аудиту можливість отримати та оцінити аудиторські докази по відношенню до окремих елементів, відібраних для того, щоб сформулювати або допомогти сформулювати судження, яке буде стосуватися усієї сукупності елементів, з яких визначена вибірка
3	Аудиторський звіт, Звіт	Звіт, що складається за результатами виконання аудиторського / консалтингового завдання
4	Внутрішній аудит	Це незалежна, об'єктивна діяльність з надання впевненості та консультативних послуг щодо оцінки систем та процесів Банку, що має приносити користь Банку та поліпшувати його діяльність
5	Внутрішній аудитор	Працівник Банку, що входить до складу підрозділу, який уповноважений виконувати функції внутрішнього аудиту. Внутрішній аудитор об'єктивно оцінює докази та обставини для формування незалежного судження або висновків стосовно об'єкта аудиту
6	Всесвіт аудиту	Загальна сфера застосування функцій внутрішнього аудиту та сукупність процесів, які перевіряються внутрішнім аудитором
7	Департамент	Департамент внутрішнього аудиту АТ «Укресімбанк»
8	Звіт з моніторингу	Звіт, що складається за результатами моніторингу виконання рекомендацій та надається зацікавленим особам на періодичній основі (не рідше, ніж раз на квартал у відповідних звітах про діяльність внутрішнього аудиту)
9	Зовнішній аудитор	Аудиторська фірма, що відповідно до законодавства України здійснює аудиторську перевірку фінансової звітності, консолідованої фінансової звітності та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності Банку
10	Керівник підрозділу внутрішнього аудиту	Особа Банку, що обіймає керівну посаду, відповідальна за ефективне управління підрозділом внутрішнього аудиту у відповідності до вимог законодавства, нормативно-правових актів, установчих документів та внутрішніх положень, договірних зобов'язань та інших вимог і дотримання внутрішніми аудиторами Кодексу етики Банку
11	Керівництво Банку	Орган, який здійснює керівництво поточною діяльністю Банку та визначений його Статутом
12	Консультаційні послуги	Послуги, за допомогою яких внутрішні аудитори надають консультації зацікавленим особам, не надаючи впевненості і не виконуючи функції менеджменту, природа та обсяг яких є предметом домовленості з зацікавленими особами, і які мають на меті додавати вартість та покращувати процеси управління, ризик-менеджменту та контролю в організації
13	Конфлікт інтересів	Наявні та потенційні суперечності між особистими інтересами і посадовими чи професійними обов'язками особи, що можуть вплинути на добросовісне виконання нею своїх повноважень, об'єктивність та неупередженість прийняття рішень
14	Комітет з питань аудиту	Комітет, що створюється Наглядовою радою Банку зі складу її членів, для забезпечення контролю за впровадженням адекватної системи внутрішнього контролю, формуванням політик внутрішнього аудиту, бухгалтерського обліку та фінансової звітності, проведенням зовнішнього аудиту
15	Корпоративне управління	Система відносин, яка забезпечує організаційну структуру та механізми, через які визначаються цілі банку, способи досягнення цих цілей, а також здійснюється моніторинг їх виконання. Корпоративне управління визначає спосіб розподілу повноважень і відповідальності між органами управління, а

		також способи прийняття ними рішень
16	Мандат	Повноваження, роль і відповідальність функції внутрішнього аудиту, що можуть бути надані Наглядовою радою та/або законами і регулятивними документами
17	Незалежність	Свобода від умов, які загрожують внутрішньому аудиту виконувати обов'язки внутрішнього аудиту неупереджено
18	Обмеження	Обмеження щодо організаційної незалежності підрозділу внутрішнього аудиту та індивідуальної об'єктивності внутрішніх аудиторів. Обмеження включає конфлікт інтересів, обмеження повноважень, обмеження доступу до інформації, документів, персоналу, майна та обмеження у фінансуванні
19	Об'єкт аудиту	Процес, підпроцес, структурний підрозділ Банку, філія, група структурних підрозділів Банку/філії, що поєднані одним процесом/підпроцесом, філія, відділення, представництво тощо
20	Підрозділ внутрішнього аудиту	Структурний підрозділ Банку, що забезпечує виконання функцій внутрішнього аудиту (Департамент внутрішнього аудиту АТ «Укресімбанк»)
21	Положення (Статут)	Положення «Про внутрішній аудит Акціонерного товариства «Державний експортно-імпорتنний банк України», що містить мандат функції внутрішнього аудиту, місце в організаційній структурі, підзвітність, обсяг роботи, типи послуг, і інші характеристики.
22	Положення про Департамент	Положення про Департамент внутрішнього аудиту АТ «Державний експортно-імпорتنний банк України»,
23	Положення НБУ 311	Положення про організацію внутрішнього аудиту в банках України, затверджене постановою Правління НБУ 10.05.2016 №311
24	Програма	Програма забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту АТ «Укресімбанк»
25	Регламент	Регламент взаємодії Департаменту внутрішнього аудиту АТ «Укресімбанк» із структурними підрозділами Головного банку і філіями під час проведення аудиторських перевірок
26	Ризик	Можливість/ймовірність настання події, що матиме негативний вплив на досягнення поставлених цілей
27	Робоча документація	Це документи та матеріали, підготовлені внутрішніми аудитором, або які отримані ними та зберігаються у зв'язку з проведенням внутрішнього аудиту. Робоча документація може бути представлена у вигляді даних, зафіксованих на папері, в електронному вигляді або в іншій формі. Робоча документація має бути підписана аудитором, що її склав, та керівником
28	Система внутрішнього контролю	Сукупність організаційної структури банку, процедур, заходів з внутрішнього контролю, спрямованих на досягнення банком цілей, забезпечення ефективності та результативності здійснення банком операцій, збереження його активів; забезпечення ефективності корпоративного управління в банку шляхом функціонування комплексної, ефективної та адекватної системи управління ризиками; забезпечення повноти, своєчасності та достовірності складання і надання фінансової, статистичної, управлінської та іншої звітності; відповідності діяльності банку законодавству України, нормативно-правовим актам Національного банку України, стандартам професійних об'єднань, дія яких поширюється на банк, та внутрішньобанківським документам
29	Стандарти	Глобальні Стандарти Внутрішнього Аудиту (GIAS - Global Internal Audit Standards)
30	Стратегія внутрішнього аудиту	План дій, розроблений для досягнення довгострокової або загальної мети; повинна включати візію, стратегічні цілі та ініціативи з підтримки функції внутрішнього аудиту та допомагати спрямувати функцію внутрішнього аудиту на виконання мандату внутрішнього аудиту.
31	Структурні підрозділи	Підрозділи Банку, у тому числі відокремлені, що забезпечують надання банківських та інших фінансових послуг
32	Управління ризиками	Процес ідентифікації, оцінки, управління та контролю потенційних подій або ситуацій з метою надання обґрунтованої впевненості щодо досягнення цілей об'єктом внутрішнього аудиту

2. Загальні положення

2.1. Це Положення розроблене у відповідності до Глобальних Стандартів Внутрішнього Аудиту та вимог Національного банку України, що викладені у Положенні про організацію внутрішнього аудиту в банках України, затверджене постановою Правління НБУ від 10.05.2016 №311.

2.1.1. Вимоги Глобальних Стандартів Внутрішнього Аудиту та світової практики внутрішнього аудиту щодо Положення:

Стандарт 6.2. «Статут внутрішнього аудиту»:

«Керівник внутрішнього аудиту повинен розробити та підтримувати статут внутрішнього аудиту, який, як мінімум, визначає наступні характеристики функції внутрішнього аудиту»:

- *Мету внутрішнього аудиту.*
- *Зобов'язання дотримуватися Глобальних Стандартів Внутрішнього Аудиту.*
- *Мандат, зокрема обсяг і типи послуг, які будуть надаватися, а також обов'язки та очікування ради щодо підтримки керівництвом функції внутрішнього аудиту.*
- *Організаційне позиціонування і відносини підзвітності.*

Керівник внутрішнього аудиту повинен обговорити з радою та вищим керівництвом запропонований статут, щоб підтвердити, що він точно відображає їх розуміння та очікування щодо функції внутрішнього аудиту».

Стандарт 7.1. «Організаційна незалежність»:

«Керівник внутрішнього аудиту повинен задокументувати в статуті внутрішнього аудиту відносини підзвітності та організаційне положення функції внутрішнього аудиту, як це визначено радою».

2.1.2. Вимоги Національного банку України, що містяться у Положенні про організацію внутрішнього аудиту в банках України, затверджене постановою Правління НБУ від 10.05.2016 №311:

п.6 розділ II – «Підрозділ, що здійснює внутрішній аудит, здійснює свою діяльність на підставі положення, що затверджується радою відповідальної особи, а в разі її відсутності - виконавчим органом відповідальної особи».

2.2. Це Положення встановлює вимоги до організації внутрішнього аудиту Банку.

2.3. Цим Положенням встановлюється обов'язковість використання для практики внутрішнього аудиту Банку для внутрішніх аудиторів Банку, а також для інших експертів, що виконуватимуть або прийматимуть участь у виконанні завдань з аудиту, Глобальних Стандартів Внутрішнього Аудиту.

2.4. Підрозділ внутрішнього аудиту розміщує Положення на своїй внутрішній сторінці та на інших внутрішніх інформаційних ресурсах Банку, що дозволяє усім зацікавленим особам ознайомитися з ним.

3. Мандат внутрішнього аудиту

3.1. Внутрішній аудит підпорядкований і підзвітний Наглядовій раді Банку, яка затверджує та переглядає Мандат внутрішнього аудиту.

3.2. Мандат внутрішнього аудиту включає в себе визначення повноважень, ролі і відповідальності функції внутрішнього аудиту, а також характеру та обсягу послуг, які нею надаються Банку.

3.3. Відповідно до Глобальних Стандартів Внутрішнього Аудиту (принцип 6) *«Мандат уповноважує функцію внутрішнього аудиту надавати раді та вищому керівництву об'єктивну впевненість, консультаційні послуги, бачення і прогнози. Функція внутрішнього аудиту виконує мандат шляхом застосування системного і дисциплінованого підходу до вимірювання і підвищення ефективності процесів управління, ризик-менеджменту і контролю в усій організації».*

3.4. **Повноваження внутрішнього аудиту** включають в себе три основні елементи:

3.4.1. Незалежність і підпорядкування: функція внутрішнього аудиту є незалежною від виконавчих органів та менеджменту Банку, підпорядкована та підзвітна безпосередньо Наглядовій раді та Аудиторському Комітету;

3.4.2. Доступ до всіх сфер діяльності Банку: аудитори мають право безперешкодного доступу до всієї інформації Банку (документів, записів, систем, приміщень, персоналу та активів, крім інформації, віднесеної відповідно до чинного законодавства України до категорії державної таємниці);

3.4.3. Право на ініціювання додаткових контролів: функція внутрішнього аудиту має право ініціювати перевірки та інші аудиторські процедури, як планові, так і позапланові, коли є підозра щодо порушень чи ризиків, за окремим дорученням Наглядової ради.

3.5. **Роль внутрішнього аудиту:** Внутрішній аудит проводить свою діяльність з метою захисту інтересів акціонера Банку, інвесторів, вкладників та інших зацікавлених сторін, для надання доданої вартості АТ «Укресімбанк», вдосконалення його діяльності та сприяння в досягненні цілей Банку шляхом надання керівництву Банку, Комітету з питань аудиту та Наглядовій раді Банку незалежних і об'єктивних суджень і впевненості щодо стану і шляхів покращення ефективності існуючих систем корпоративного управління, ризик-менеджменту, внутрішніх контролів в адміністративній, операційній і фінансовій сферах діяльності, в галузі інформаційних систем, сфері дотримання зовнішніх і внутрішніх нормативних вимог в рамках проведення аудиторських перевірок або надання консалтингових послуг.

Роль внутрішнього аудиту можна виділити за наступними напрямками:

- Діяльність з надання впевненості шляхом проведення аудиторських перевірок;
- Сприяння ефективності процесів і мінімізації ризиків;
- Підтримка прозорості і підзвітності;
- Надання консультаційних послуг.

3.6. **Відповідальність функції внутрішнього аудиту** полягає у зобов'язанні виконувати свою роль, а також відповідати очікуванням основних зацікавлених осіб за наступними напрямками:

- Оцінка внутрішніх контролів
- Оцінка управління ризиками
- Оцінка корпоративного управління
- Оцінка дотримання вимог законодавства, регуляторних вимог та діючих процедур
- Розробка рекомендацій щодо вдосконалення процесів і мінімізації ризиків
- Планування аудиторських процедур з врахуванням ризик-орієнтованого підходу
- Відповідність Глобальним Стандартам Внутрішнього Аудиту
- Дотримання конфіденційності
- Дотримання кодексу етики АТ «Укресімбанк»

Детальніше відповідальність керівника і співробітників Департаменту внутрішнього аудиту викладена в пункті 9 даного Положення.

3.7. **Характер та обсяг послуг,** які надаються Департаментом внутрішнього аудиту, покривають весь спектр діяльності Банку і передбачають проведення в першу чергу аудиторських перевірок, але також, за запитом вищого керівництва та Наглядової ради Банку, консалтингових послуг. Обсяг послуг визначається політиками Банку, програмами аудиту, регуляторними вимогами та Глобальними Стандартами Внутрішнього Аудиту, і включає всі види діяльності Банку, його активи і персонал.

Підрозділ внутрішнього аудиту проводить перевірки, серед іншого:

- достовірності і цілісності фінансової і управлінської інформації щодо діяльності Банку;
- результативності, економічності та ефективності діяльності Банку;
- належного збереження активів Банку;
- відповідності законодавству та внутрішнім нормативним документам Банку при виконанні операцій.

Для виконання мандату внутрішнього аудиту Департаментом внутрішнього аудиту готується Стратегія внутрішнього аудиту, яка після відповідних обговорень з Правлінням і Комітетом з питань аудиту, затверджується Наглядовою радою Банку, впроваджується, і періодично оновлюється з огляду на зміни в організації і в загальному середовищі діяльності.

4. Статус і підпорядкування підрозділу внутрішнього аудиту та підпорядкування його керівника

- 4.1. Підрозділ внутрішнього аудиту створений та функціонує у формі структурного підрозділу Банку – Департаменту внутрішнього аудиту.
- 4.2. Підрозділ внутрішнього аудиту підпорядковується та є підзвітним Наглядовій раді банку
- 4.3. Підрозділ внутрішнього аудиту очолюється керівником підрозділу внутрішнього аудиту. Керівник підрозділу - Директор департаменту внутрішнього аудиту підпорядковується та звітує перед Наглядовою радою банку.
- 4.4. Наглядова рада Банку забезпечує ефективне функціонування Підрозділу внутрішнього аудиту.

5. Функції підрозділу внутрішнього аудиту

У відповідності до вимог статті 45 «Внутрішній аудит банку» Закону України «Про банки і банківську діяльність» підрозділ внутрішнього аудиту здійснює такі функції:

- 5.1. оцінює ефективність організації корпоративного управління в Банку, системи внутрішнього контролю, у тому числі системи управління ризиками, та їх відповідність розміру Банку, складності, обсягам, видам, характеру здійснюваних Банком операцій, організаційній структурі та профілю ризику Банку з урахуванням особливостей діяльності Банку як системно важливого;
- 5.2. перевіряє процеси управління Банком, у тому числі щодо оцінки достатності капіталу та достатності ліквідності;
- 5.3. перевіряє дотримання керівниками та працівниками Банку вимог законодавства і внутрішніх положень Банку;
- 5.4. оцінює інформаційно-технічне забезпечення управління та проведення операцій;
- 5.5. перевіряє правильність ведення і достовірність бухгалтерського обліку та фінансової звітності;
- 5.6. перевіряє фінансово-господарську діяльність Банку;
- 5.7. перевіряє відповідність кваліфікаційним вимогам та виконання професійних обов'язків працівниками Банку;
- 5.8. виявляє та перевіряє випадки перевищення повноважень посадовими особами Банку і виникнення конфлікту інтересів у Банку;
- 5.9. перевіряє достовірність та вчасність надання інформації органам державної влади та управління, які в межах компетенції здійснюють нагляд за діяльністю Банку;
- 5.10. проводить оцінку видів діяльності Банку, виконання яких забезпечується шляхом залучення юридичних та фізичних осіб на договірній основі (аутсорсинг);
- 5.11. за результатами проведених перевірок готує та подає Наглядовій раді Банку звіти і пропозиції щодо усунення виявлених порушень;
- 5.12. здійснює інші функції, пов'язані із здійсненням нагляду за діяльністю Банку.

Крім того, відповідно до Положення НБУ №311 «Про організацію внутрішнього аудиту в банках України» до функцій підрозділу внутрішнього аудиту належать також здійснення оцінки ефективності та достатності складеного Банком плану відновлення його діяльності, оцінка діяльності підрозділів з управління ризиками та комплаєнс-ризиком, комітетів, що створені банком та якості звітів про ризики, що надаються Наглядовій раді та Правлінню, і надання в межах Банку та за відсутності загрози незалежності консультаційних послуг.

6. Повноваження працівників підрозділу внутрішнього аудиту

До повноважень підрозділу внутрішнього аудиту належить:

- 6.1. здійснення перевірок діяльності:
 - 6.1.1. будь-якого структурного підрозділу Банку, філії, представництва, відділення;
 - 6.1.2. організацій, у яких із Банком укладені договори щодо надання аутсорсингових послуг. Характер, предмет та обсяг перевірок визначаються у відповідних договорах.

6.2. Отримання необхідних документів щодо Банку у третіх осіб. Треті особи, які мають у своєму розпорядженні документи стосовно діяльності Банку, зобов'язані надати їх на вимогу підрозділу внутрішнього аудиту, якщо це передбачено контрактними зобов'язаннями між Банком та третьою стороною.

6.3. Отримання письмових або усних пояснень від об'єкта аудиту.

6.4. Ініціювання спілкування з керівниками та з будь-якими працівниками Банку, структурними підрозділами, незалежно від їх місцезнаходження, та мати доступ до будь-яких документів та інформації Банку, його афілійованих осіб, архівів, даних, у тому числі електронних баз даних у режимі перегляду, і об'єктів Банку, у тому числі до управлінської інформації, документів з прийняття рішень органами управління Банку.

6.5. Розслідування випадків шахрайства не відноситься до основної сфери діяльності підрозділу внутрішнього аудиту. Але, за дорученням Наглядової ради Банку внутрішні аудитори можуть проводити службові розслідування або надавати підтримку при їх проведенні, за умови відсутності негативного впливу на їх незалежність і об'єктивність.

6.6. Банк забезпечує інформування підрозділу внутрішнього аудиту про всі зміни у законодавстві України, стратегії, політиках та процесах Банку шляхом надання доступу до інформаційних потоків Банку та до бази нормативних документів.

7. Принципи діяльності підрозділу внутрішнього аудиту відповідно до Глобальних Стандартів Внутрішнього Аудиту

7.1. Підрозділ внутрішнього аудиту здійснює свою діяльність відповідно до:

- вимог законодавства України, у тому числі нормативно-правових актів Національного банку;
- Глобальних Стандартів Внутрішнього Аудиту, які визначають принципи етики та правила поведінки, яких має дотримуватися внутрішній аудитор під час здійснення своїх функцій.

7.2. Підрозділ внутрішнього аудиту має здійснювати свою діяльність, зокрема, з дотриманням таких принципів:

7.2.1. Демонструвати чесність

Внутрішні аудитори повинні виконувати свою роботу чесно та з професійною сміливістю. Вони повинні розуміти, поважати, відповідати та сприяти законним та етичним очікуванням організації, а також розпізнавати поведінку, що суперечить цим очікуванням. Внутрішні аудитори не повинні брати участь або бути стороною в будь-якій діяльності, яка є незаконною, дискредитуючою для Банку чи професії внутрішнього аудиту, або яка може завдати шкоди Банку чи його працівникам.

7.2.2. Підтримувати об'єктивність

Об'єктивність – це дотримання неупередженої позиції, що дозволяє внутрішнім аудиторам виконувати завдання та функції в такий спосіб, який вони вважають прийнятним для роботи і який не допускає жодних компромісів щодо її якості або впливу інших осіб. Неупередженість вимагає, щоб підрозділ внутрішнього аудиту не був задіяний у процесі надання банківських та інших фінансових послуг, здійснення іншої діяльності, яка підлягає внутрішньому аудиту, у визначенні чи реалізації заходів із створення в Банку адекватної системи внутрішнього контролю та участі у процесах направлених на виконання вимог та заходів регуляторних органів, які не пов'язані з реалізацією функції внутрішнього аудиту.

Керівник підрозділу внутрішнього аудиту має забезпечити відсутність втрати об'єктивності, у тому числі шляхом проведення періодичної ротації внутрішніх аудиторів, яка разом з тим не повинна негативно позначатися на якості проведення аудиту.

Об'єктивність вважається обмеженою, якщо внутрішній аудитор перевіряє ту діяльність, за яку він відповідав впродовж останнього року.

Для виявлення та управління загрозами незалежності та об'єктивності Департаментом використовується процедура, що визначена в Положенні про забезпечення об'єктивності та незалежності внутрішніх аудиторів АТ «Укресімбанк».

7.2.3. Демонструвати компетентність

Професійна компетентність - наявність у керівника підрозділу внутрішнього аудиту та внутрішніх аудиторів достатніх знань, навичок і досвіду, необхідних для проведення аудиту всіх сфер діяльності Банку та ризиків, які притаманні діяльності Банку. Керівник підрозділу внутрішнього аудиту відповідає за наявність у внутрішніх аудиторів достатньої кваліфікації та навичок. Навички повинні включати здатність проведення

аудиторських перевірок різноманітної складності, які необхідно виконувати в результаті впровадження в Банку нових продуктів та процесів, сприяючи їх удосконаленню.

Професійна компетентність залежить від здатності внутрішніх аудиторів збирати і розуміти інформацію, вивчати та оцінювати аудиторські докази, кваліфіковано та конструктивно спілкуватись із працівниками Банку. Ці якості повинні поєднуватися з відповідними методиками, інструментарієм та знаннями методів аудиторської перевірки.

Для оцінки наявності у внутрішніх аудиторів необхідних навичок підрозділом внутрішнього аудиту ведеться Матриця компетенцій, яка періодично оновлюється.

7.2.4. Застосовувати належну професійну ретельність

Належна професійна ретельність - уміння внутрішнього аудитора під час виконання завдань внутрішнього аудиту виявляти старанність, сумлінність та застосовувати професійні навички, стандарти внутрішнього аудиту. Внутрішній аудитор повинен бути особливо уважним щодо оцінки ефективності процесів управління значними ризиками, які можуть вплинути на діяльність Банку.

Внутрішній аудитор повинен виявляти належну професійну ретельність, оцінюючи природу, обставини та вимоги до послуг, що надаються, зокрема:

- стратегію та цілі Банку;
- інтереси тих, для кого надаються послуги внутрішнього аудиту, та інтереси інших зацікавлених осіб;
- адекватність та ефективність процесів корпоративного управління, ризик-менеджменту та контролю;
- витрати відносно потенційних переваг послуг внутрішнього аудиту, які будуть надані;
- обсяг і своєчасність роботи, необхідної для досягнення цілей перевірки;
- відносна складність, суттєвість або значущість ризиків для діяльності, що перевіряється;
- імовірність значних помилок, шахрайства, невідповідності та інших ризиків, які можуть вплинути на цілі, операції або ресурси;
- використання відповідних прийомів, заходів і технологій.

Керівник та працівники підрозділу внутрішнього аудиту повинні демонструвати професійну компетентність та належну ретельність.

7.2.5. Дотримуватись конфіденційності

Оскільки внутрішні аудитори мають необмежений доступ до даних, записів та іншої інформації, необхідної для виконання мандату внутрішнього аудиту, вони мають поважати цінність і право власності на інформацію, яку вони отримують, використовуючи її лише в професійних цілях та захищаючи від несанкціонованого доступу або розголошення як всередині, так і ззовні Банку.

7.2.6. Отримувати повноваження від Наглядової ради

Повноваження в рамках мандату внутрішнього аудиту мають бути отримані від ради і задокументовані в статуті, а також регулярно переглядатись і оновлюватись за необхідності.

Керівник внутрішнього аудиту повинен надавати Наглядовій раді та вищому керівництву інформацію, необхідну для підтримки та сприяння визнанню функції внутрішнього аудиту в усьому Банку.

7.2.7. Мати незалежну позицію

Незалежність - це свобода від обставин, що становлять загрозу для неупередженого виконання підрозділом внутрішнього аудиту своїх функцій. Для досягнення рівня незалежності, необхідного для ефективного виконання підрозділом внутрішнього аудиту своїх функцій, керівник підрозділу внутрішнього аудиту повинен мати пряму та необмежену можливість звернення до Комітету з питань аудиту, Наглядової ради та Правління Банку.

Незалежність передбачає відсутність випадків, коли винагорода внутрішніх аудиторів, у тому числі керівника підрозділу внутрішнього аудиту, пов'язана з фінансовими результатами структурних підрозділів, у яких проводиться аудиторська перевірка.

Загрози незалежності та об'єктивності мають контролюватися на рівні кожного внутрішнього аудитора, завдання, а також на функціональному та організаційному рівнях.

7.2.8. Перебувати під наглядом ради

Наглядова рада здійснює нагляд за функцією внутрішнього аудиту, щоб забезпечити її ефективність. Керівник внутрішнього аудиту повинен надавати раді інформацію, необхідну для виконання нею її наглядових обов'язків. Зокрема, Наглядова рада розглядає і затверджує план і бюджет внутрішнього аудиту та зміни до них, зміни мандату або статуту, потенційні загрози незалежності, результати діяльності функції внутрішнього аудиту та результати програми забезпечення і підвищення якості.

В разі недостатності ресурсів для виконання мандату та плану внутрішнього аудиту, керівник повинен розробити стратегію отримання достатніх ресурсів і проінформувати про це Наглядову раду.

7.2.9. Планувати стратегічно

Стратегічне планування вимагає від керівника внутрішнього аудиту розуміння мандату внутрішнього аудиту та процесів управління, ризик-менеджменту та контролю. Функція внутрішнього аудиту, забезпечена відповідними ресурсами та позиціонуванням, розробляє та реалізує стратегію підтримки успіху організації. Крім того, розробляється та впроваджується методологія для керівництва функцією та розробки плану внутрішнього аудиту, зокрема, але не виключно, Методика ризик-орієнтованого планування аудиту в АТ «Укресімбанк» і Порядок планування та проведення аудиторських перевірок в АТ «Укресімбанк».

7.2.10. Управляти ресурсами

Управління ресурсами вимагає ефективного отримання та використання фінансових, людських та технологічних ресурсів, достатніх для виконання мандату внутрішнього аудиту.

7.2.11. Комунікувати ефективно

Ефективна комунікація вимагає побудови стосунків, встановлення довіри та надання можливості зацікавленим особам отримати вигоду від результатів виконання послуг внутрішнього аудиту.

7.2.12. Підвищувати якість

Якість є комбінованим критерієм для оцінки відповідності Глобальним Стандартам Внутрішнього Аудиту і досягнення функцією внутрішнього аудиту цілей. Керівник внутрішнього аудиту відповідає за забезпечення постійного вдосконалення функції внутрішнього аудиту.

7.2.13. Ефективно планувати перевірки

Глобальні Стандарти Внутрішнього Аудиту разом з методологією Департаменту формують основу для систематичного, дисциплінованого підходу внутрішніх аудиторів до планування перевірок, яке починається з розуміння початкових очікувань від перевірки, та причин, з яких її включили до плану аудиту.

7.2.14. Виконувати перевірки

Внутрішні аудитори виконують програму перевірки з метою досягнення її цілей у відповідності до Стандартів та Порядку планування та проведення аудиторських перевірок АТ «Укресімбанк»

7.2.15. Повідомляти про результати перевірки та здійснювати моніторинг виконання рекомендацій

Внутрішні аудитори відповідають за випуск фінальної комунікації (звіту) після завершення перевірки та повідомлення про результати перевірки керівництву Банку. Внутрішні аудитори продовжують комунікацію з керівництвом та підрозділами за напрямом діяльності, що перевірялась, щоб підтвердити виконання рекомендацій.

8. Організаційна структура підрозділу внутрішнього аудиту

8.1. Організаційна структура підрозділу внутрішнього аудиту визначається Наглядовою радою Банку за поданням його керівника з огляду на розмір Банку (обсяг активів, кількість структурних підрозділів Банку, рівень програмного забезпечення, яке підтримує діяльність Банку, у тому числі операційний день Банку, тощо), види його діяльності, рівень ризиків, на які може наражатися Банк у процесі своєї діяльності.

8.2. Підрозділ внутрішнього аудиту є структурним підрозділом Банку, керівник якого функціонально підзвітний Комітету з питань аудиту та Наглядовій раді Банку і є незалежним від інших органів управління Банку та структурних підрозділів Банку в питаннях діяльності з внутрішнього аудиту.

8.3. До складу Департаменту входять два структурних підрозділи, які є незалежними між собою та мають різні функції по відношенню до аудиторської практики:

– Управління проведення аудиторських перевірок – проводить перевірки та виконує інші завдання;

– Управління методології, планування та контролю якості – здійснює розробку та оновлення існуючих процедур, методик внутрішнього аудиту, ризик-орієнтоване річне планування, проводить незалежні контролю якості виконаних завдань.

8.4. Утворення, ліквідація, організаційна структура та штатна чисельність підрозділу внутрішнього аудиту визначаються рішеннями Наглядової ради Банку за рекомендацією Комітету з питань аудиту, виходячи з умов діяльності та обсягів робіт, що покладаються на підрозділ внутрішнього аудиту.

8.5. Умови оплати праці керівника та працівників підрозділу внутрішнього аудиту затверджуються Наглядовою радою Банку відповідно до політики Банку та внутрішніх положень щодо оплати праці та формуються таким чином, щоб не створювати конфлікту інтересів, не ставити під загрозу незалежність та об'єктивність діяльності підрозділу внутрішнього аудиту, здійснювати комплектування підрозділу внутрішнього аудиту професійно придатними та кваліфікованими працівниками.

8.6. Наглядова Рада та Правління Банку мають забезпечити підрозділ внутрішнього аудиту усіма необхідними фінансовими, матеріальними, трудовими та іншими ресурсами для виконання поставлених перед цим підрозділом завдань.

9. Права, обов'язки та відповідальність керівника та співробітників підрозділу внутрішнього аудиту

Керівництво підрозділом внутрішнього аудиту здійснюється виключно його керівником.

9.1. Підзвітність керівника підрозділу внутрішнього аудиту та внутрішніх аудиторів:

9.1.1. Керівник підрозділу внутрішнього аудиту підпорядковується та звітує Комітету з питань аудиту та Наглядовій раді і є незалежним від інших органів управління Банку та структурних підрозділів Банку в питаннях діяльності з внутрішнього аудиту;

9.1.2. Внутрішні аудитори призначаються на посаду та звільняються з посади у порядку, встановленому законодавством про працю та підпорядковуються керівнику підрозділу внутрішнього аудиту.

9.2. Порядок призначення та звільнення керівника підрозділу внутрішнього аудиту та внутрішніх аудиторів:

9.2.1. Керівник підрозділу внутрішнього аудиту призначається на посаду та звільняється з посади за рішенням Наглядової ради Банку;

9.2.2. Порядок погодження Національним банком кандидатури на посаду керівника підрозділу внутрішнього аудиту та його звільнення (крім випадків звільнення за власним бажанням, за згодою сторін або у зв'язку із закінченням строку трудового договору (контракту)) встановлюються нормативно-правовим актом Національного банку, що визначає порядок реєстрації та ліцензування банків;

9.2.3. Призначення, переміщення та звільнення працівників підрозділу внутрішнього аудиту здійснюється відповідно до наказу по Банку за поданням керівника підрозділу внутрішнього аудиту в межах штатного розпису підрозділу внутрішнього аудиту;

9.3. Керівник підрозділу внутрішнього аудиту банку повинен мати вищу освіту, досвід роботи у сфері аудиторської діяльності не менше п'яти років, із яких не менше ніж три роки в банку(ах), дотримуватись обмежень, визначених у статті 45 Закону України "Про банки і банківську діяльність" щодо зайняття посад в інших банках, та відповідати іншим кваліфікаційним вимогам до професійної придатності та ділової репутації.

Професійна придатність керівника підрозділу внутрішнього аудиту визначається як сукупність знань, професійного та управлінського досвіду, необхідних для належного виконання своїх посадових обов'язків з урахуванням бізнес-плану та стратегії розвитку Банку.

9.4. Інші вимоги до професійної придатності та ділової репутації кандидата на посаду керівника підрозділу внутрішнього аудиту встановлюються нормативно-правовим актом Національного банку України, що визначає порядок реєстрації та ліцензування банків.

9.5. Права та обов'язки керівника підрозділу внутрішнього аудиту та внутрішніх аудиторів:

9.5.1. Керівник підрозділу внутрішнього аудиту має право:

9.5.1.1. надавати пропозиції Наглядовій раді Банку або Комітету з питань аудиту щодо проведення планових аудиторських перевірок, ініціювати (за потреби) проведення позапланових аудиторських перевірок, обговорювати результати перевірок та висновки з Комітетом з питань аудиту, Наглядовою радою Банку, Правлінням Банку, керівниками структурних підрозділів Банку;

9.5.1.2. вимагати позачергового скликання засідання Наглядової ради Банку;

9.5.1.3. для вирішення питань, що стосуються внутрішнього аудиту, звертатися напряму до Голови та членів Наглядової ради Банку, Голови Комітету з питань аудиту з використанням наступних засобів комунікацій:

телефонний зв'язок, засоби Інтернету, електронна пошта, інших засобів зв'язку, що використовуються Банком. Під час звернення мають зберігатися обмеження щодо розкриття інформації;

9.5.1.4. ініціювати проведення зустрічі із будь-якою посадовою особою Банку;

9.5.1.5. ініціювати для проведення внутрішнього аудиту залучення працівників інших структурних підрозділів Банку на умовах, визначених цим Положенням;

9.5.1.6. отримувати письмові пояснення від керівників і працівників Банку з питань, що виникають під час проведення внутрішнього аудиту та за його результатами;

9.5.1.7. надавати на розгляд Комітету з питань аудиту та затвердження Наглядовій раді Банку розрахунок потреби в ресурсах підрозділу внутрішнього аудиту, повідомляти про наявні обмеження;

9.5.1.8. надсилати до інших організацій та установ або третіх осіб запити щодо отримання потрібних відомостей та документів, пов'язаних з виконанням аудиторських та інших завдань;

9.5.1.9. висловлювати свою думку, у тому числі на запит Правління Банку, з питань, пов'язаних з ризиковою діяльністю та засобами внутрішнього контролю Банку;

9.5.1.10. брати участь без права голосу в засіданнях Наглядової ради Банку, Комітету з питань аудиту, Правління Банку, комітетів та інших колегіальних органів управління Банку;

9.5.1.11. визначати загальні вимоги до організації внутрішнього аудиту та до внутрішніх аудиторів Банку.

9.5.2. Керівник підрозділу внутрішнього аудиту зобов'язаний:

9.5.2.1. демонструвати менеджерські та лідерські якості, а також мати достатній кваліфікаційний рівень знань і навичок, постійно їх удосконалювати;

9.5.2.2. складати плани роботи підрозділу внутрішнього аудиту та забезпечувати їх виконання;

9.5.2.3. забезпечувати безперервну роботу підрозділу внутрішнього аудиту відповідно до цього Положення, Глобальних Стандартів Внутрішнього Аудиту та інших документів, що регулюють аудиторську діяльність в Банку;

9.5.2.4. забезпечувати відповідність, достатність та ефективність використання ресурсів підрозділу внутрішнього аудиту для виконання річного плану проведення аудиторських перевірок;

9.5.2.5. забезпечувати комплектацію підрозділу внутрішнього аудиту висококваліфікованим персоналом з необхідними навичками роботи, що включають здатність ефективно та професійно оцінювати результати діяльності Банку;

9.5.2.6. визначати політики та аудиторські процедури, які застосовуються внутрішніми аудиторами для проведення аудиторської перевірки, відповідно до вимог внутрішніх документів Банку з питань проведення аудиторської перевірки та стандартів внутрішнього аудиту;

9.5.2.7. складати звіт про виконання річного плану аудиторських перевірок та подавати його на розгляд Комітету з питань аудиту та затвердження Наглядовій раді Банку не пізніше останнього дня першого місяця року, наступного за звітним, із наданням підтвердження щодо організаційної незалежності підрозділу внутрішнього аудиту;

9.5.2.8. забезпечувати подання керівникам структурних підрозділів *[учасників процесів, які підлягали аудиторській перевірці]*, Правлінню Банку, Комітету з питань аудиту та Наглядовій раді Банку звітів за результатами проведення аудиторських перевірок для прийняття ними відповідних організаційних (коригувальних) заходів;

9.5.2.9. подавати Комітету з питань аудиту та Наглядовій раді Банку не рідше ніж один раз на півроку інформацію (звіт) про стан реалізації, у тому числі невжиття, Правлінням Банку та керівниками підрозділів Банку рекомендацій аудиту із усунення порушень і недоліків у діяльності Банку, виявлених за результатами аудиту;

9.5.2.10. у випадку виникнення обставин, які перешкоджають внутрішнім аудиторам виконувати свої обов'язки, втручання посадових осіб Банку в діяльність підрозділу внутрішнього аудиту, виявлення рівня ризику, що є неприйнятним для діяльності Банку, письмово інформувати про це Комітет з питань аудиту та Наглядову раду Банку для прийняття нею відповідних рішень або вжиття заходів;

9.5.2.11. розробити та підтримувати *програму забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту* з урахуванням вимог стандартів внутрішнього аудиту, забезпечити періодичне інформування Комітету з питань аудиту та Наглядової ради Банку про її виконання;

9.5.2.12. забезпечувати безперервну професійну підготовку та навчання внутрішніх аудиторів;

9.5.2.13. розробити та підтримувати систему моніторингу виконання керівниками Банку рекомендацій, наданих за результатами аудиторських перевірок, уникати конфлікту інтересів;

9.5.2.14. складати і подавати до Національного банку відповідно до вимог, що викладені в Положенні про організацію внутрішнього аудиту в банках України, затвердженого рішенням Правління Національного банку України №311 від 10.05.2016, звіт про роботу підрозділу внутрішнього аудиту та інші документи за результатами внутрішнього аудиту;

9.5.2.15. письмово повідомляти Національний банк про виявлені під час проведення аудиторської перевірки викривлення показників фінансової звітності Банку, порушення та недоліки в роботі Банку, а також будь-які події в діяльності Банку, які можуть негативно вплинути на платоспроможність, безпеку і надійність Банку, якщо Правління Банку своєчасно не вжило заходів щодо усунення цих порушень та недоліків, а Наглядова рада Банку не розглянула звернення керівника підрозділу внутрішнього аудиту щодо бездіяльності Правління Банку та за результатами розгляду цього звернення не вжила відповідних заходів;

9.5.2.16. використовуючи ризик-орієнтований підхід, забезпечувати здійснення періодичних перевірок дотримання Банком вимог законодавства у сфері запобігання легалізації кримінальних доходів / фінансування тероризму (у тому числі щодо достатності вжитих Банком заходів з управління ризиками легалізації кримінальних доходів / фінансування тероризму);

9.5.2.17. забезпечувати в межах своїх повноважень на постійній основі співпрацю із зовнішніми аудиторами, органами державної влади та управління, які в межах компетенції здійснюють нагляд за діяльністю Банку, у тому числі з Національним банком;

9.5.2.18. не рідше одного разу на рік здійснювати перегляд Всесвіту аудиту;

9.5.2.19. щорічно переглядати довгостроковий план проведення перевірок та подавати його на розгляд Комітету з питань аудиту та Наглядовій раді банку. При перегляді довгострокового плану аудиту керівник підрозділу внутрішнього аудиту має аналізувати: зміни, що відбулися в Банку, його діяльності, цілях або зміни в умовах діяльності; результати внутрішнього аудиту за попередній рік; наявність достатніх ресурсів для виконання плану; інші фактори.

9.5.3. *Внутрішні аудитори Банку мають право:*

9.5.3.1. ознайомлюватися з інформацією та документами, у тому числі тими, що зберігаються на електронних носіях, будь-якого підрозділу Банку, письмовими поясненнями з питань діяльності Банку, включаючи всі підрозділи Банку незалежно від їх місцезнаходження, та афілійованих осіб Банку;

9.5.3.2. ознайомлюватися з інформацією, що міститься в аудиторських звітах та інших документах, що склалися під час проведення та за результатами аудиторських перевірок окремої та консолідованої фінансової звітності Банку;

9.5.3.3. ознайомлюватися з інформацією, що міститься в звітах та інших документах, що склалися незалежними консультантами за результатами надання будь-яких послуг Банку;

9.5.3.4. зустрічатися та обговорювати з зовнішніми аудиторami та консультантами Банку з питань, що стосуються недоліків в системах внутрішнього контролю, контролю ризиків, корпоративного управління, результатів проведеного незалежного аудиту Банку; отримувати письмові пояснення від керівників і працівників Банку з питань, що виникають під час виконання завдань;

9.5.3.5. безперешкодного доступу до систем автоматизації банківських операцій та ERP-систем, а також використовувати:

- бази даних та іншу інформацію з первинних документів Банку, у тому числі електронних;
- програмне забезпечення, яке використовується для автоматизації процесів у діяльності Банку, у тому числі з питань фінансового моніторингу;
- фінансову, статистичну, управлінську та інші види звітності;
- інвентаризаційні матеріали Банку та документи комісій, створених у Банку (за їх наявності);
- документи органів управління Банку, у тому числі з питань запровадження та функціонування систем управління ризиками та внутрішнього контролю;
- будь-які інші документи Банку, які необхідні для планування та проведення аудиторських перевірок;

9.5.3.6. доступу до всіх приміщень Банку, у тому числі тих, що використовуються для зберігання документів, готівки та інших цінностей;

9.5.3.7. знімати копії з наданих для перевірки документів (у разі надання їх на паперових носіях), робити копії файлів будь-якої інформації, що зберігається на електронних носіях та є необхідною для проведення аудиторської перевірки (аудиту).

9.5.4. Внутрішні аудитори Банку зобов'язані:

9.5.4.1. здійснювати свою діяльність відповідно до Стандартів;

9.5.4.2. не допускати конфліктів інтересів, бути об'єктивними та незалежними в своїх судженнях;

9.5.4.3. виявляти загрози незалежності та об'єктивності і вживати заходів щодо їх пом'якшення;

9.5.4.4. дотримуватися вимог законодавства України, Положення про організацію внутрішнього аудиту в банках України, затвердженого рішенням Правління Національного банку України №311 від 10.05.2016, вимог цього Положення, Глобальних Стандартів Внутрішнього Аудиту та інших внутрішніх документів, що регулюють діяльність внутрішнього аудиту у Банку;

9.5.4.5. надавати пропозиції щодо підвищення ефективності корпоративного управління, системи внутрішнього контролю, системи управління ризиками, у тому числі її відповідності видам і обсягам здійснюваних Банком операцій;

9.5.4.6. перевіряти ефективність застосованих Банком заходів щодо виправлення виявлених внутрішніми аудиторами порушень та недоліків;

9.5.4.7. здійснювати незалежну оцінку запровадженої керівництвом Банку системи внутрішнього контролю за дотриманням працівниками нормативно-правових актів Національного банку, внутрішніх положень щодо порядку надання банківських та інших фінансових послуг, внутрішніх документів Банку з питань фінансового моніторингу, ефективності дій менеджменту, видів діяльності Банку, у тому числі тих, виконання яких забезпечується ним шляхом залучення юридичних і фізичних осіб на договірній основі (аутсорсинг), а також здійснення іншої діяльності, передбаченої статутом Банку;

9.5.4.8. за спеціально розробленими методиками проводити незалежні оцінки корпоративного управління, системи внутрішнього контролю та системи управління ризиками. За результатами проведених оцінок складати звіти та надавати їх на розгляд Наглядовій раді Банку та Правлінню Банку;

9.5.4.9. ініціювати подання Наглядовій раді Банку, Комітету з питань аудиту, Правлінню Банку, керівникам структурних підрозділів Банку, що перевіряються, Аудиторських звітів, у тому числі щодо забезпечення виконання Банком вимог законодавства України у сфері запобігання легалізації кримінальних доходів / фінансуванню тероризму;

9.5.4.10. ініціювати надання рекомендацій керівникам структурних підрозділів Банку щодо вжиття заходів для уникнення та недопущення дій, результатом яких може стати порушення Банком вимог законодавства України, та здійснювати моніторинг повноти та своєчасності впровадження рекомендацій, що були надані за результатами попередніх аудиторських перевірок;

9.5.4.11. виявляти за результатами аудиту сфери потенційних збитків для Банку, сприятливі умови для шахрайства, зловживань і незаконного присвоєння коштів Банку та повідомляти про це в установленому порядку Комітет з питань аудиту, Наглядову раду Банку та Правління банку;

9.5.4.12. забезпечувати схоронність і своєчасність повернення одержаних від керівників або структурних підрозділів Банку документів на будь-яких носіях;

9.5.4.13. не брати участі у створенні та організації, у тому числі разом із структурними підрозділами Банку, будь-яких заходів та процесів, що забезпечують діяльність або сприймаються як такі, що впливають на неупередженість та об'єктивність внутрішніх аудиторів, розробленні внутрішніх документів (крім випадків надання внутрішніми аудиторами консультаційних послуг, які передбачені функцією внутрішнього аудиту), не візувати таких документів;

9.5.4.14. не розголошувати та не використовувати конфіденційну інформацію, яка стала відома їм під час виконання своїх функцій, на свою користь чи на користь третіх осіб;

9.5.4.15. удосконалювати свої знання, навички та інші вміння шляхом постійного професійного розвитку.

9.6. Відповідальність керівника підрозділу внутрішнього аудиту та внутрішніх аудиторів

9.6.1. Керівник підрозділу внутрішнього аудиту відповідає за:

9.6.1.1. відповідність діяльності підрозділу Глобальним Стандартам Внутрішнього Аудиту;

9.6.1.2. дотримання політик та процедур, що стосуються внутрішнього аудиту;

9.6.1.3. ефективне управління підрозділом внутрішнього аудиту;

9.6.1.4. розробку ризик-орієнтованого плану роботи підрозділу внутрішнього аудиту;

9.6.1.5. періодичне звітування про діяльність підрозділу внутрішнього аудиту перед Комітетом з питань аудиту та Наглядовою радою Банку, але не рідше одного разу на квартал;

9.6.1.6. підвищення професійно-кваліфікаційного рівня працівників підрозділу внутрішнього аудиту;

9.6.1.7. проведення незалежної зовнішньої оцінки діяльності підрозділу внутрішнього аудиту з періодичністю не рідше одного разу на п'ять років;

9.6.1.8. дотримання конфіденційності інформації, отриманої в процесі діяльності підрозділу внутрішнього аудиту;

9.6.1.9. організацію, планування, проведення аудиторських перевірок та належний контроль на усіх етапах перевірки;

9.6.1.10. володіння підрозділом внутрішнього аудиту сукупно необхідними знаннями, навичками або іншими вміннями, що необхідні для виконання аудиторських завдань;

9.6.1.11. проведення позапланових перевірок з власної ініціативи, якщо таке вимагається обставинами справи, за дорученням Наглядової ради Банку або Комітету з питань аудиту, Національного банку України;

9.6.1.12. належну підготовку та своєчасне подання Наглядовій раді Банку, Комітету з питань аудиту, Правлінню Банку Аудиторських звітів;

9.6.1.13. проведення моніторингу виконання рекомендацій, наданих за результатами перевірок внутрішнім аудитом.

9.6.2. *Внутрішні аудитори несуть відповідальність за:*

9.6.2.1. якісне та своєчасне виконання завдань;

9.6.2.2. дотримання запроваджених політик, процедур, що стосуються внутрішнього аудиту;

9.6.2.3. відповідність Глобальним Стандартам Внутрішнього Аудиту;

9.6.2.4. дотримання конфіденційності інформації, отриманої в процесі діяльності підрозділу внутрішнього аудиту.

Кваліфікаційні вимоги до внутрішніх аудиторів та рівень їх відповідальності залежать від займаної посади та визначаються у їхніх посадових інструкціях. Загальні вимоги до внутрішніх аудиторів: внутрішнім аудитором може бути призначена особа, яка має повну вищу освіту відповідного професійного спрямування за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістр (спеціаліст), володіє державною мовою та має бездоганну ділову репутацію.

Внутрішній аудитор повинен володіти знаннями, навичками, необхідними для виконання покладених на нього обов'язків; мати справедливе, неупереджене ставлення при виконанні поставлених завдань та уникати будь-якого конфлікту інтересів.

Внутрішній аудитор повинен удосконалювати свої знання, навички та інші вміння шляхом постійного професійного розвитку.

10. Обмеження щодо призначення на посади в підрозділ внутрішнього аудиту

10.1. Керівником підрозділу внутрішнього аудиту чи внутрішнім аудитором не можуть бути призначені особи, які:

10.1.1. визнані у встановленому Законом порядку недієздатними або обмежено дієздатними;

10.1.2. були засуджені і відносно яких не знята (не погашена) судимість у встановленому Законом порядку;

10.1.3. були засуджені за умисні особливо тяжкі, тяжкі та середньої тяжкості злочини незалежно від зняття (погашення) судимості;

10.1.4. притягувалися до адміністративної відповідальності за вчинення корупційних правопорушень;

10.1.5. мають конфлікт інтересів.

11. Обмеження в діяльності працівників підрозділу внутрішнього аудиту

11.1. Керівник підрозділу внутрішнього аудиту та внутрішні аудитори не мають права:

11.1.1. проводити перевірку операційної діяльності, за яку вони були відповідальними впродовж попереднього року;

11.1.2. ініціювати або уповноважувати на здійснення/зміну умов/скасування операції, що не мають відношення до виконання обов'язків, пов'язаних з проведенням внутрішнього аудиту;

11.1.3. використовувати активи об'єкта внутрішнього аудиту, його внутрішню інформацію, службове положення в особистих інтересах або в інтересах третьої особи;

11.1.4. входити (функціонально) до складу інших структурних підрозділів Банку.

12. Конфлікт інтересів та загрози об'єктивності та незалежності

12.1. Виявлення та управління загрозами об'єктивності на рівні кожного внутрішнього аудитора та завдання здійснюється відповідно до *Положення про забезпечення об'єктивності та незалежності внутрішніх аудиторів АТ «Укресімбанк»*, яке затверджено як окремий документ.

12.2. Керівник підрозділу внутрішнього аудиту та внутрішні аудитори або окремі особи, що проводять внутрішній аудит, зобов'язані:

12.2.1. вживати заходів щодо недопущення будь-якої можливості виникнення конфлікту інтересів;

12.2.2. невідкладно в письмовій формі повідомити безпосередньо керівника внутрішнього аудиту про наявність конфлікту інтересів.

12.3. У разі наявності конфлікту інтересів у внутрішніх аудиторів вони не повинні виконувати завдання.

12.4. Урегулювання конфлікту інтересів може здійснюватися шляхом:

12.4.1. передавання завдання з внутрішнього аудиту для виконання іншому внутрішньому аудитору;

12.4.2. запровадження інших заходів, що дозволять врегулювати конфлікт інтересів.

13. Вимоги до Програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту та періодичного інформування щодо її виконання Комітету з питань аудиту та Наглядової ради Банку

13.1. Програма розробляється для забезпечення розумної упевненості Комітету з питань аудиту та Наглядової ради Банку в тому, що внутрішній аудит:

13.1.1. здійснює свою роботу відповідно до вимог чинного законодавства, Положення про Департамент, Положення про внутрішній аудит, Стандартів та інших елементів Міжнародних основ професійної практики внутрішнього аудиту;

13.1.2. забезпечує підвищення якості внутрішнього аудиту, з врахуванням очікувань зацікавлених сторін, а також найкращих практик аудиту;

13.1.3. сприяє наданню доданої вартості і підвищенню ефективності функціонування Банку.

13.1.4. забезпечує внутрішні і зовнішні комунікації.

13.2. Програма розробляється та затверджується Наглядовою радою Банку та щорічно переглядається. Керівник підрозділу внутрішнього аудиту несе відповідальність за підтримання Програми в актуальному стані.

13.3. У відповідності до вимог Стандартів внутрішнього аудиту Програма:

13.3.1. охоплює всі аспекти діяльності внутрішнього аудиту;

13.3.2. забезпечує постійний моніторинг ефективності внутрішнього аудиту;

13.3.3. забезпечує відповідність внутрішнього аудиту визначенню внутрішнього аудиту, Стандартам;

13.3.4. допомагає внутрішньому аудиту приносити користь і удосконалювати діяльність;

13.3.5. включає як внутрішні так і зовнішні оцінки, що проводяться не рідше ніж один раз в п'ять років, результати яких доводяться до Наглядової ради та Правління.

13.4. Звітність за результатами виконання Програми обов'язково включає:

- стисле резюме внутрішніх результатів оцінки якості діяльності Департаменту;
- стисле резюме зовнішньої оцінки якості діяльності Департаменту;
- план заходів по вдосконаленню діяльності Департаменту;

- результати моніторингу виконання Плану.

14. Порядок взаємодії, обміну інформацією між підрозділом внутрішнього аудиту та структурними підрозділами Банку, органами управління Банку

Взаємовідносини підрозділу внутрішнього аудиту із структурними підрозділами та відокремленими підрозділами Банку під час планування, виконання завдань, моніторингу виконання наданих рекомендацій регулюються *Регламентом взаємодії Департаменту внутрішнього аудиту зі структурними підрозділами Головного банку і філіями під час проведення аудиторських перевірок*, який затверджується рішенням Наглядової ради Банку.

15. Вимоги до проведення ротації внутрішніх аудиторів

15.1. Ротація внутрішніх аудиторів здійснюється в таких випадках:

15.1.1. У випадку прийняття аудиторського завдання аудитор (керівник перевірки) не зможе бути об'єктивним через наявність конфлікту інтересів з об'єктом перевірки;

15.1.2. У випадку прийняття аудиторського завдання аудитору (керівнику перевірки) доведеться перевіряти діяльність, за яку він відповідав до прийняття на роботу в підрозділ внутрішнього аудиту, а встановлений термін 1 рік від моменту його переведення ще не минув;

15.1.3. У випадку прийняття аудиторського завдання аудитору (керівнику перевірки) доведеться проводити аудит (очолювати аудиторську перевірку) діяльності Банку, яку він перевіряв до цього 3 рази поспіль.

15.1.4. В інших випадках якщо цього вимагає принцип об'єктивності.

16. Умови залучення спеціалістів Банку для виконання окремих завдань

16.1. Залучаючи до виконання окремих аудиторських завдань спеціалістів з інших структурних підрозділів Банку необхідно брати до уваги фактор обмеженої або повної відсутності незалежності у таких спеціалістів від об'єкта перевірки, та можливість проведення такими спеціалістами необ'єктивної перевірки. Для залучення до виконання окремих аудиторських завдань спеціалістів структурних підрозділів Головного Банку мають виконуватися такі умови:

16.1.1. У спеціаліста, якого планується залучити до аудиторської перевірки, не повинно бути конфлікту інтересів з діяльністю, яку він буде перевіряти: залучений спеціаліст не може виконувати аудиторське завдання в тому підрозділі або діяльності Банку, де він працює зараз або працював впродовж останнього року;

16.1.2. Залучений спеціаліст не відноситься до категорії осіб, які у відповідності до закону України «Про банки і банківську діяльність» відносяться до пов'язаних із Банком осіб;

16.1.3. Відсутність у спеціаліста родинних зв'язків з працівниками підрозділу внутрішнього аудиту та з працівниками підрозділу Банку, в якому планується проводити перевірку;

16.1.4. Залучений спеціаліст має позитивні відгуки щодо його роботи від керівника цього структурного підрозділу Банку і не має діючих дисциплінарних стягнень;

16.1.5. Бажано, щоб спеціаліст вже мав досвід проведення внутрішніх перевірок та позитивну історію співпраці з підрозділом внутрішнього аудиту в минулому. Перевірки, які виконувалися таким спеціалістом в минулому, позитивно оцінювалися працівниками підрозділу внутрішнього аудиту;

16.1.6. У підрозділу внутрішнього аудиту існує додаткова можливість (ресурс) для здійснення контролю результатів перевірки, проведеної таким спеціалістом;

16.1.7. Проведено процедуру виявлення, оцінки та пом'якшення загроз об'єктивності у залученого спеціаліста.

16.2. Залучення до виконання окремих аудиторських завдань спеціалістів підрозділів Банку має затверджуватися керівником підрозділу внутрішнього аудиту, про що робиться відповідний запис в Програмі аудиторської перевірки.

16.3. Перед виконанням завдання з аудиту зі спеціалістом структурного підрозділу Банку проводиться попередня співбесіда, на якій обговорюються його функції та обсяг робіт під час виконання аудиторського завдання. На співбесіді спеціаліст іншого структурного підрозділу Банку має заявити про наявність/відсутність конфлікту інтересів із діяльністю, яку планується перевіряти, та про

відсутність/наявність пов'язаності з Банком у відповідності до вимог закону «Про банки і банківську діяльність». Проведення співбесіди документується.

16.4. Результати виконання аудиторського завдання спеціалістом іншого структурного підрозділу Банку *підлягають обов'язковому контролю* з боку керівника перевірки.

16.5. Після виконання контрольних процедур щодо результатів роботи спеціаліста іншого структурного підрозділу, керівник аудиторської перевірки визначає ступінь довіри до результатів роботи такого спеціаліста. Про залучення результатів роботи такого спеціаліста робиться відповідний запис в робочих документах перевірки.

16.6. Негативний досвід співпраці з таким спеціалістом доводиться до керівника структурного підрозділу, де він працює.

16.7. Заборонено залучати до аудиторських перевірок спеціалістів інших структурних підрозділів, які:

16.7.1. в минулому відповідали за діяльність, яку планується перевіряти, та з дати звільнення від виконання такої діяльності ще не минув 1 (один) рік;

16.7.2. у відповідності до вимог закону «Про банки і банківську діяльність» є пов'язаними з Банком особами.

16.8. Спеціалісти інших структурних підрозділів не залучаються до виконання аудиторських завдань, які виконуються у відповідності до Плану аудиторських перевірок, затвердженого Наглядовою радою Банку.

17. Умови залучення підрозділу внутрішнього аудиту для надання консультативних послуг з визначенням характеру таких послуг або виконання інших спеціальних завдань

17.1. Підрозділ внутрішнього аудиту може залучатися до надання консультаційних послуг (завдань з надання консультацій) та інших спеціальних завдань за виконання таких умов:

17.1.1. У внутрішніх аудиторів в майбутньому не буде виникати обмежень щодо перевірки діяльності Банку, для якої виконувалося спеціальне завдання або завдання з надання консультацій;

17.1.2. Існує доручення Наглядової ради Банку або Комітету з питань аудиту на виконання спеціального завдання або завдання з надання консультацій, що підтверджується відповідним рішенням або виконання спеціального завдання або завдання з надання консультацій заплановано в річному Плані аудиторських перевірок.

17.2. Підрозділ внутрішнього аудиту зобов'язаний відмовитися від виконання спеціального завдання або завдання з надання консультацій, якщо виконання такого завдання буде розглядатися або буде розцінено як виконання внутрішніми аудиторами адміністративних та розпорядчих функцій щодо діяльності Банку, або виконання такого завдання в майбутньому призведе до обмежень в виконанні підрозділом внутрішнього аудиту своїх функцій. В разі виявлення загроз незалежності та об'єктивності питання виконання спеціального завдання обговорюється з Комітетом з питань аудиту.

18. Вимоги до взаємодії підрозділу внутрішнього аудиту із зовнішнім аудитором та органами державної влади й управління, у тому числі Національним банком, які в межах компетенції здійснюють нагляд за діяльністю Банку

18.1. Взаємодія та обмін інформацією між підрозділом внутрішнього аудиту та зовнішнім аудитором Банку, органами державної влади та управління, які в межах компетенції здійснюють нагляд за діяльністю банків, мають відбуватися з дотриманням вимог законодавства України та внутрішніх документів Банку щодо зберігання, захисту, використання та розкриття інформації, що становить банківську та комерційну таємницю.

18.2. Підрозділ внутрішнього аудиту та зовнішній аудитор можуть діяти спільно в межах:

18.2.1. обміну інформацією за результатами узгодження факторів, які було покладено в основу оцінки ризиків, матриці ризиків та методики оцінки ризиків, стану системи внутрішнього контролю Банку;

18.2.2. обговорення планів діяльності підрозділу внутрішнього аудиту з зовнішнім аудитором з метою координації діяльності за взаємоузгодженими процедурами;

18.2.3. аналізу ефективності запровадження заходів, спрямованих на усунення недоліків.

18.3. В межах взаємодії з зовнішнім аудитором підрозділ внутрішнього аудиту отримує план перевірки річної фінансової звітності, консолідованої фінансової звітності та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності Банку.

18.4. Підрозділ внутрішнього аудиту зобов'язаний подавати до Національного банку:

18.4.1. впродовж десяти робочих днів після затвердження в установленому порядку план проведення аудиторських перевірок на наступний звітний рік, але не пізніше останнього робочого дня першого місяця року;

18.4.2. впродовж десяти робочих днів після затвердження в установленому порядку зміни до річного плану проведення аудиторських перевірок (у разі їх внесення);

18.4.3. два рази на рік упродовж 15 днів місяця, наступного за звітним періодом (півроку), звіт про роботу підрозділу внутрішнього аудиту згідно з вимогами, які встановлені Національним банком України.

18.4.4. Документи подаються до Національного банку в один із таких способів:

на паперових носіях з одночасним поданням електронних копій цих документів без накладання кваліфікованого електронного підпису;

у формі електронного документа, підписаного шляхом накладання КЕП, або електронної копії документа, засвідченої КЕП, на офіційну електронну поштову скриньку Національного банку або іншими засобами електронного зв'язку, які використовуються Національним банком для електронного документообігу.

18.5. Питання взаємодії Національного банку України з підрозділом внутрішнього аудиту регулюються відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» та нормативно-розпорядчих документів Національного банку України.

19. Матеріально-технічне забезпечення діяльності підрозділу внутрішнього аудиту

19.1. Матеріально-технічне забезпечення діяльності підрозділу внутрішнього аудиту усіма необхідними фінансовими та іншими ресурсами для виконання поставлених перед ним завдань здійснюється Правлінням Банку згідно з рішеннями Наглядової ради Банку, внутрішніми нормативними документами Банку.

19.2. Рішення Наглядової ради Банку, що стосуються матеріально-технічного забезпечення діяльності підрозділу внутрішнього аудиту, є обов'язковими до виконання всіма службовими особами Банку, якщо такі вимоги не суперечать чинному законодавству України, Статуту Банку та вимогам цього Положення.

19.3. Плановий розмір витрат підрозділу внутрішнього аудиту визначається бюджетом Департаменту, який затверджується Наглядовою радою Банку.

19.4. Штатний розпис та розмір посадових окладів працівників підрозділу внутрішнього аудиту встановлюється та змінюється за рішенням Наглядової ради Банку.

19.5. Посадові оклади працівникам підрозділу внутрішнього аудиту встановлюється Наглядовою радою Банку, наказом по Банку за поданням керівника підрозділу внутрішнього аудиту. Умови оплати праці повинні забезпечувати комплектування підрозділу внутрішнього аудиту професійно придатними та кваліфікованими працівниками.

19.6. Після затвердження Наглядовою радою бюджету внутрішнього аудиту, всі витрати здійснюються в межах цього бюджету.

19.7. Документообіг між підрозділом внутрішнього аудиту та Наглядовою радою Банку / Комітетом з питань аудиту/ підрозділами Банку відбувається за процедурою внутрішнього листування відповідно до діючої системи документообігу Банку.

20. Загальні вимоги до ризик-орієнтовного планування аудиторських перевірок та річного плану проведення аудиторських перевірок

20.1. Підрозділ внутрішнього аудиту здійснює аудиторські перевірки відповідно до річного Плану аудиторських перевірок Банку на звітний рік.

20.2. Для планування аудиторської діяльності підрозділом внутрішнього аудиту розробляється Всесвіт аудиту Банку, який затверджується Наглядовою радою Банку. Всесвіт аудиту підлягає обов'язковому перегляду щонайменше один раз на рік після проведення щорічної оцінки ризиків в розрізі юнітів.

20.3. Оцінка кожного з юнітів відбувається за трьохелементним підходом; оцінюється рейтинг притаманного ризику, рейтинг систем корпоративного управління, управління ризиків і внутрішнього контролю, і з цих двох оцінок формується фінальна – рейтинг залишкового ризику юніту.

20.4. Після затвердження керівником підрозділу внутрішнього аудиту оцінок юнітів вони переносяться у зведений файл, який використовується для комунікацій із керівниками структурних підрозділів Банку та складання/оновлення багаторічного плану аудиту.

20.5. Багаторічний план аудиту оновлюється на щорічній основі за результатами оцінки ризиків, а також періодично в разі зміни плану аудиту або периметру покриття.

20.6. Після закінчення процесу оцінки ризиків керівником підрозділу внутрішнього аудиту призначається ряд зустрічей з Членами Правління Банку, і за необхідності, з керівниками основних підрозділів Банку для обговорення отриманих оцінок, а також багаторічного плану аудиту, сформованого за їх результатом. Також менеджмент Банку опитується на предмет актуальних тем аудиту з точки зору кожного з напрямів діяльності Банку. Результати таких зустрічей документуються.

20.7. Враховуючи результати зустрічей з менеджментом Банку і на основі багаторічного плану аудиту визначається перша версія Плану аудиту на наступний рік, яка виноситься на розгляд Комітету з питань аудиту для обговорення та внесення змін.

20.8. Після схвалення Комітету з питань аудиту, План аудиту на наступний рік виноситься на затвердження Наглядової Ради Банку.

20.9. Керівник підрозділу внутрішнього аудиту Банку зобов'язаний обговорювати з Комітетом з питань аудиту і подавати на затвердження Наглядовій Раді Банку плани роботи із зазначенням ресурсів, необхідних для їх виконання, в тому числі повідомляти про суттєві зміни планів, складених впродовж звітного періоду. Керівник підрозділу внутрішнього аудиту зобов'язаний також повідомляти про наслідки обмежень в ресурсах.

20.10. Позапланові аудиторські перевірки можуть здійснюватися за рішенням Наглядової ради Банку, та/або за ініціативою Правління або керівника підрозділу внутрішнього аудиту після погодження з Наглядовою радою Банку.

20.11. Для проведення процедури щорічного планування роботи підрозділу внутрішнього аудиту, Наглядовою радою Банку затверджено *Методику ризик-орієнтованого планування аудиту в АТ «Укресімбанк»*. Для визначення сукупності об'єктів внутрішнього аудиту підрозділом внутрішнього аудиту розроблено, а Наглядовою радою Банку затверджено, Всесвіт аудиту та визначено 5-річний аудиторський цикл.

21. Основні вимоги до робочої документації та порядок надання доступу до робочих документів аудиторських завдань. Архівація робочих документів.

21.1. Внутрішні аудитори документально оформлюють релевантну інформацію для обґрунтування висновків і результатів аудиторського завдання. Організація, структура та зміст робочих документів завдання залежать від характеру та цілей завдання. Робочі документи фіксують всі аспекти виконання завдання, починаючи з планування і закінчуючи інформуванням щодо його результатів.

21.2. Робоча документація використовується: при плануванні та проведенні внутрішнього аудиту; при виконанні поточного контролю та перевірки виконання внутрішніми аудиторами роботи; для фіксування аудиторських доказів, що отримуються з метою підтвердження аудиторських висновків.

21.3. Інформація, що залучається до робочої документації має бути достатньою, обґрунтованою, суттєвою, корисною та забезпечувати надійну базу для підтвердження висновків та рекомендацій.

21.4. Робоча документація має бути складена та систематизована таким чином, щоб відповідати обставинам кожного конкретного аудиторського завдання та потребам внутрішніх аудиторів в ході виконання аудиторського завдання. Обсяг робочої документації має бути таким, щоб у випадку, коли виникне необхідність передати роботу іншому аудитору, він зміг би виключно на підставі переданих робочих документів зрозуміти виконану роботу та обґрунтованість висновків попереднього аудитора.

21.5. Усі вимоги щодо формування робочих аудиторських документів, їх зберігання та передавання іншим особам визначено *Порядком архівації аудиторських документів*.

22. Вибіркова перевірка. Аудиторська вибірка

22.1. Аудиторська вибірка застосовується для надання фактичних доказів та достатніх підстав для складання висновку щодо генеральної сукупності, з якої формується вибірка. Внутрішній аудитор має сформувати та обрати аудиторську вибірку, провести аудиторські процедури та оцінити результати вибірки для отримання достатніх, надійних, релевантних та корисних аудиторських доказів для досягнення цілей завдання. Достатня інформація є фактичною, адекватною та переконливою і дозволяє розсудливій, інформованій особі дійти тих самих висновків, що зробив аудитор під час виконання аудиторського завдання. Надійна інформація досягається найкращим чином за допомогою відповідних аудиторських методів. Релевантна інформація підтверджує спостереження та рекомендації в межах завдання та відповідає цілям завдання. Корисна інформація допомагає надати впевненість, що Банк досягне своїх цілей.

22.2. У своїй практиці внутрішніми аудиторами Банку має використовуватися *статистична та/або нестатистична вибірка*.

22.3. Для врегулювання всіх питань щодо використання аудиторських вибірок та на підставі рекомендацій Інституту внутрішніх аудиторів (Global) підрозділом внутрішнього аудиту розроблено *Методику формування та використання аудиторських вибірок*.

23. Вимоги до оформлення результатів аудиторських перевірок. Аудиторський звіт

23.1. Для регламентації процесу проведення аудиторської перевірки об'єктів аудиту Банку, підрозділом внутрішнього аудиту розроблено та затверджено Наглядовою радою Банку *Порядок планування та проведення ризик-орієнтованих аудиторських перевірок у АТ «Укресімбанк»*.

23.2. У відповідності до вимог, що містяться в Постанові НБУ та в *Порядку планування та проведення ризик-орієнтованих аудиторських перевірок у АТ «Укресімбанк»* підрозділ внутрішнього аудиту має планувати аудиторське завдання таким чином, щоб аудиторською перевіркою було охоплено, незалежно від тематики перевірки, такі сфери (процеси) діяльності Банку [у разі притаманності цим сферам (процесам)], зокрема:

23.2.1. ефективність роботи систем управління ризиками та внутрішнього контролю, корпоративного управління щодо поточних та потенційно можливих ризиків Банку в майбутньому;

23.2.2. надійність, ефективність та цілісність систем та процесів управління інформацією (у тому числі повноти та якості даних);

23.2.3. дотримання вимог законодавства, у тому числі законодавства у сфері запобігання легалізації кримінальних доходів / фінансуванню тероризму, рекомендацій Національного банку, внутрішніх положень, правил та кодексів поведінки, що застосовуються до працівників Банку.

23.3. Аудиторська перевірка має здійснюватися на підставі програми аудиторської перевірки, під час підготовки якої враховується таке:

23.3.1. обсяг аудиторської перевірки та аудиторських процедур має бути достатнім для досягнення цілей завдання;

23.3.2. обсяг та вид проведення аудиторських процедур визначається на основі результатів оцінки ризиків, проведеної під час підготовки до аудиторської перевірки, та/або під час складання річного плану проведення аудиторських перевірок Банку на звітний рік або складання карти ризиків (за наявності).

23.4. Загальні вимоги до процесу планування аудиторських перевірок визначені в *Порядку планування та проведення ризик-орієнтованих аудиторських перевірок у АТ «Укресімбанк»*.

23.5. Шаблон аудиторського звіту щодо результатів проведення аудиторської перевірки затверджено як додаток до *Порядку планування та проведення ризик-орієнтованих аудиторських перевірок у АТ «Укресімбанк»*.

23.6. Формулювання, які входять до складу Аудиторського звіту мають зберігати дипломатичну уваженість, враховуючи сприйнятливість адресатів звіту. Акцент робиться на необхідності вдосконалень об'єкта аудиту, а не концентрується на критиці діяльності менеджменту та/або колишніх подіях.

23.7. Аудиторські звіти, які складаються внутрішніми аудиторами, мають позначку «конфіденційно» або «банківська таємниця» в залежності від інформації, яка розкривається в Аудиторському звіті.

23.8. Аудиторські звіти складаються державною мовою. За необхідності аудиторські звіти можуть бути перекладені на іноземну мову.

24. Вимоги до проведення моніторингу виконання рекомендацій, що надавалися за результатами виконаних завдань

Процес моніторингу/відстеження підрозділом внутрішнього аудиту Банку результатів аудиторських перевірок регламентований *Методикою моніторингу виконання рекомендацій за результатами аудиторських перевірок*, що розроблена підрозділом внутрішнього аудиту та затверджена Наглядовою радою Банку. В цьому документі описано повний цикл моніторингу.

25. Порядок доведення результатів аудиторських перевірок до Наглядової ради Банку, Комітету з питань аудиту та Правління Банку. Процес ескалації

25.1. На фазі звітування перевірки, після проведення Заключної наради і погодження виявлених спостережень і рекомендацій, готується *Звіт про результати аудиторської перевірки* за встановленою формою. Після погодження куратором перевірки і керівником підрозділу внутрішнього аудиту, звіт направляється на коментарі підрозділу, що перевірявся.

25.2. Після отримання коментарів звіт з підписами всіх членів команди аудиту, а також з підписаними/погодженими спостереженнями і рекомендаціями, у форматі «pdf» розсилається на менеджмент підрозділу, що перевірявся, Голову Правління Банку, членів Правління Банку, корпоративного секретаря і Голову Комітету з питань аудиту. Дата розсилки звіту є офіційною датою остаточного закінчення перевірки.

25.3. Якщо спостереження та/або рекомендація не були погоджені відповідними співробітниками підрозділу, що перевіряється, відбувається процес ескалації на керівників таких співробітників. Якщо відповідні спостереження/рекомендації не були погоджені співробітниками/керівниками до рівня Правління Банку, проте аудит вважає ідентифіковані недоліки критичними, а виявлені ризики значними, відповідна інформація ескалюється на рівень Комітету з питань аудиту і Наглядової Ради, де приймається рішення щодо подальших дій щодо таких ризиків.

25.4. За результатами перевірки, беручи до уваги критичність і кількість ідентифікованих недоліків, визначається Рейтинг перевірки за встановленою шкалою. Рейтинг перевірки є професійним судженням команди аудиту і не підлягає обговоренню з аудитованими.

26. Звітування про прийняття ризику

26.1. Якщо керівник підрозділу внутрішнього аудиту робить висновок, що керівництво об'єкта аудиту прийняло такий рівень ризику, який є неприйнятним для Банку, то керівник підрозділу внутрішнього аудиту повинен обговорити це питання спочатку з Правлінням Банку. Якщо керівник підрозділу внутрішнього аудиту встановлює, що Правлінням банку це питання не було вирішено, керівник підрозділу внутрішнього аудиту повинен звітувати про дане питання Комітету з питань аудиту та Наглядовій раді Банку.

26.2. В Аудиторських звітах за результатами проведених аудиторських перевірок в окремому розділі «Інформація про прийняття ризиків» аудиторами розкривається інформація щодо неприйняття/прийняття ризиків, що є неприйнятними для Банку.

27. Загальні вимоги до об'єктів аудиту та їх керівників під час виконання внутрішніми аудиторами своїх функцій та обов'язків, у тому числі під час планування та проведення аудиторських перевірок і інших аудиторських і консультаційних завдань

27.1. Керівники структурних підрозділів Головного банку, філій, відділень, представництв Банку зобов'язані:

27.1.1. Створювати самі та вимагати від своїх підлеглих забезпечення необхідних умов, що сприятимуть виконанню внутрішніми аудиторами своїх функцій, прав та обов'язків якісно, у повному обсязі у встановлений термін як під час планування аудиторських завдань, так і під час виконання аудиторських завдань, а також і після їх завершення (якщо така необхідність виявиться), під час виконання інших своїх

обов'язків, що стосуються виконання окремих доручень Наглядової ради Банку або Комітету з питань аудиту, консультаційних та спеціальних завдань тощо.

27.1.2. Оперативно надавати відповіді на письмові та усні запити внутрішніх аудиторів. Оперативно надавати письмові коментарі щодо порушень, виявлених внутрішніми аудиторами під час проведення перевірок та виконання інших завдань.

27.1.3. Забезпечувати ефективні комунікації між працівниками об'єкта аудиту та внутрішніми аудиторами під час виконання останніми своїх функцій.

27.1.4. Забезпечувати своєчасне виконання рекомендацій та в разі виконання всіх ключових точок закриття надавати до підрозділу внутрішнього аудиту відповідний запит з підтверджуючими документами.

27.1.5. В разі невиконання рекомендацій у визначений строк, надавати відповідальній особі в підрозділі внутрішнього аудиту інформацію щодо причин невиконання і орієнтовну дату впровадження для своєчасного відображення даних у Базі рекомендацій і у відповідній звітності.

27.1.6. Дотримуватися самим та вимагати від підлеглих виконання вимог щодо документообігу під час проведення аудиторських перевірок.

27.2. Не допускається створення будь-яких перешкод для роботи внутрішніх аудиторів під час виконання ними своїх службових обов'язків.

27.3. Керівник (керівники) об'єкту аудиту несе (несуть) відповідальність за:

27.3.1. Прийняті рішення по незастосуванню відповідних та адекватних дій за результатами аудиту, що знайшли відображення в Аудиторському звіті або в інших документах, складених за результатами аудиторської перевірки.

27.3.2. Недостовірність наданої підрозділу внутрішнього аудиту інформації щодо виконання рекомендацій, наданих за результатами аудиторських перевірок. У випадку надання підрозділу внутрішнього аудиту перекрученої або неповної інформації, підрозділ внутрішнього аудиту Банку має повідомити про це Керівництво Банку, Комітет з питань аудиту, Наглядову раду Банку.

28. Обмеження щодо отримання подарунків внутрішніми аудиторами та особами, що приймають участь в аудиторських перевірках у структурних підрозділах Головного банку, філіях, представництвах

28.1. Вимоги цього розділу розповсюджуються на внутрішніх аудиторів, що працюють в Банку та є обов'язковими для виконання працівниками Банку, які залучаються до аудиторських груп для виконання аудиторських та неаудиторських завдань.

28.2. Внутрішнім аудиторам забороняється безпосередньо або через інших осіб вимагати, просити, одержувати подарунки для себе чи близьких осіб від фізичних осіб, які є керівниками/працівниками або контрагентами Банку, або юридичних осіб та їх керівників, що є контрагентами Банку:

28.2.1. у зв'язку із виконанням внутрішнім аудитором аудиторської перевірки Банку;

28.2.2. у зв'язку із виконанням внутрішнім аудитором інших послуг, що не відносяться до аудиторських (будь-які консультації, службові розслідування тощо);

28.2.3. у зв'язку із плануванням аудиторських перевірок;

28.2.4. у зв'язку із виконанням інших доручень керівництва Банку.

28.3. Внутрішнім аудиторам дозволено приймати подарунки, які відповідають загальноновизначеним уявленням про гостинність, крім випадків, якщо вартість таких подарунків перевищує один прожитковий мінімум для працездатних осіб, встановлений на день прийняття подарунка, одноразово, а сукупна вартість таких подарунків, отриманих від однієї особи (групи осіб) протягом року, перевищує двох прожиткових мінімумів, встановлених для працездатної особи на 1 січня того року, в якому прийнято подарунки.

28.4. Обмеження щодо вартості подарунків не поширюється на подарунки, які:

28.4.1. даруються близькими особами (близькі особи в розумінні закону України «Про запобігання корупції»);

28.4.2. одержуються як загальнодоступні знижки на товари, послуги, загальнодоступні виграші, призи, премії, бонуси.

28.5. У разі надходження внутрішньому аудитору пропозиції щодо неправомірної вигоди або подарунка він зобов'язаний ужити таких заходів:

28.5.1. відмовитися від пропозиції;

28.5.2. за можливості ідентифікувати особу, яка зробила пропозицію;

28.5.3. залучити свідків, якщо це можливо, у тому числі з-поміж співробітників;

28.5.4. письмово повідомити про пропозицію безпосередньо Директора Департаменту внутрішнього аудиту.

28.6. Якщо внутрішній аудитор виявив на своєму робочому місці чи отримав майно, що може бути неправомірною вигодою, або подарунок, він зобов'язаний невідкладно, але не пізніше одного робочого дня, письмово повідомити про цей факт керівника підрозділу внутрішнього аудиту.

28.7. Про виявлення майна, що може бути неправомірною вигодою, або подарунка складається акт, який підписується внутрішнім аудитором, що виявив неправомірну вигоду або подарунок, та керівником підрозділу внутрішнього аудиту (в разі відрядження в складі аудиторської групи – керівником аудиторської перевірки).

Предмети неправомірної вигоди, а також одержані чи виявлені подарунки зберігаються в Банку, в спеціально відведеному для цього місці.

29. Особливості роботи підрозділу внутрішнього аудиту під час запровадження військового стану або в інших ситуаціях, що вимагають соціальних обмежень та дистанційної роботи

29.1. В умовах, коли на державному рівні та в Банку встановлені обмеження (обмеження щодо відвідування приміщень Банку, обмеження щодо проїзду в міському транспорті, тощо) або запровадження військового стану внутрішні аудитори мають суворо дотримуватися умов безпечної роботи.

29.2. Для дотримання встановлених обмежень присутності в приміщеннях Банку, Підрозділом внутрішнього аудиту мають використовуватися засоби дистанційної роботи, що регламентовані в Банку, або інші форми роботи, що не будуть порушувати встановлені обмеження.

29.3. Використання внутрішніми аудиторами дистанційних засобів роботи не повинне бути причиною зниження якості внутрішнього аудиту. Якщо необхідно, мають розроблятися додаткові аудиторські та організаційні процедури для уникнення зниження якості внутрішнього аудиту.

30. Покладання на роботу зовнішніх надавачів послуг

Керівник підрозділу внутрішнього аудиту Банку повинен координувати з внутрішніми і зовнішніми надавачами послуг з впевненості і розглядати питання, чи можна спиратися на їхню роботу. Координація послуг мінімізує подвійні зусилля, підсвічує прогалини в покритті ключових ризиків, і посилює загальну додану вартість від діяльності надавачів послуг. Якщо неможливо досягти відповідного рівня координації, керівник підрозділу внутрішнього аудиту має підняти питання з цього приводу в обговоренні з вищим керівництвом і, якщо це необхідно, з Наглядовою радою. Коли функція внутрішнього аудиту спирається на роботу інших надавачів аудиторських послуг, керівник підрозділу внутрішнього аудиту повинен задокументувати, на що спирався при такому покладанні, і продовжує відповідати за висновки, яких дійшла функція внутрішнього аудиту

Керівник підрозділу внутрішнього аудиту Банку може прийняти рішення щодо покладання на роботу інших надавачів послуг з різних причин, зокрема, для оцінки спеціалізованих напрямків поза зоною експертизи функції внутрішнього аудиту, для скорочення необхідного обсягу тестування для закінчення завдання, і для посилення покриття ризику поза наявними ресурсами функції внутрішнього аудиту.

Для визначення, чи функція внутрішнього аудиту може покладатися на роботу інших надавачів, враховуються їх характеристики:

- Потенційні чи фактичні конфлікти інтересів, і чи було зроблено відповідні розкриття інформації;
- Відносини підзвітності і потенційний їх вплив;
- Відповідність і чинність професійного досвіду, кваліфікацій і сертифікацій;
- Методологія і належна професійна ретельність, що застосовуються при плануванні, нагляді, документуванні і перегляді роботи.

- Спостереження і висновки, і чи вони обґрунтовані, засновані на достатніх, надійних і відповідних доказах.

Після оцінки роботи іншого надавача впевненості, керівник підрозділу внутрішнього аудиту може визначити, що функція внутрішнього аудиту не може покладатися на його роботу. Внутрішні аудитори в такому разі можуть або заново протестувати роботу і зібрати додаткову інформацію, або незалежно здійснити послуги з аудиту.

31. Комунікація з зацікавленими сторонами

Керівник підрозділу внутрішнього аудиту Банку має бути постійним запрошеним на засідання Наглядової ради та ключових керівних комітетів, а також вищого керівництва та напрямів, які підпорядковуються безпосередньо вищому керівництву, таких як комплаєнс та ризик-менеджмент.

В рамках проведення аудиторських перевірок та під час здійснення планування, для розуміння бізнес-цілей та процесів, передбачається проведення зустрічей з ключовими членами операційного керівництва, такими як керівники бізнес-підрозділів і співробітники, які виконують операційні завдання.

Також можуть проводитися зустрічі між керівником внутрішнього аудиту та зовнішніми аудиторами і регуляторами.

В рамках проведення аудиторських перевірок та під час здійснення планування проводиться аналіз інформації (баз інцидентів, управлінської звітності, рішень колегіальних органів тощо) зі сфери компетенції функцій комплаєнс та ризик-менеджменту. Окрім того, функції комплаєнс та ризик-менеджменту отримують результати аудиторських перевірок для цілей використання їх в роботі.

Це Положення підлягає періодичному перегляду (не рідше 1 раз на рік або частіше) та коригуванню у зв'язку із змінами, що вноситимуться до Стандартів, зі змінами, що вноситимуться Національним банком України, або у зв'язку зі змінами в середовищі, в якому діє внутрішній аудит Банку.

**Директор Департаменту
внутрішнього аудиту**

Юлія Небесенко